

Visitaties in de hogescholen en universiteiten

VEP 7 december 2012

Visitaties in de hogescholen en universiteiten

1. Situering van de visitaties in de kwaliteitsbewaking
2. Onderzoek van Belgische Rekenhof en Nederlandse Algemene Rekenkamer
3. Bevindingen mbt visitaties
4. Spanningsvelden
5. Conclusie

1 Situering van de visitaties in de kwaliteitsbewaking

- Bologna 1999
- Verdrag Nederland-Vlaanderen (3/9/2003):
accreditatiestelsel en oprichting NVAO
- Eerste accreditatieronde:
Nederland: 2003-2009; Vlaanderen: 2006-2013
- Vergelijkbaar in beide landen, maar eigen accenten
- Accreditatie per opleiding
- Accreditatie is een financieringsvoorwaarde

1 Situering van de visitaties in de kwaliteitsbewaking

Kwaliteitsbewaking:

- Interne kwaliteitszorg
- Externe kwaliteitszorg:
  - *Zelfevaluatie*
  - Visitaties (VBI's, VLIR, VLHORA)
  - Accreditatie (NVAO)

1 Situering van de visitaties in de kwaliteitsbewaking

- Accreditatiekader: zes onderwerpen: doelstellingen van opleiding, programma, inzet van personeel, voorzieningen, interne kwaliteitszorg en resultaten
- Visitatiecommissies (samenstelling)
- Geclusterde visitaties in Vlaanderen (openbare rapporten)

2 Onderzoek van Belgische Rekenhof en Nederlandse Algemene Rekenkamer

- Onderzoeksvragen: - interne kwaliteitszorg
- visitaties en accreditaties
- kosten
- toezicht door minister
- Onderzoek bij 35 opleidingen (verspreid in Nederland en Vlaanderen; 6 universiteiten en 6 hogescholen)
- Interviews en dossieronderzoek

2 Onderzoek van Belgische Rekenhof en Nederlandse Algemene Rekenkamer

- Rapport: *Kwaliteitsbewaking in het hoger onderwijs in Nederland en Vlaanderen*, 4 september 2008, Stuk VI. Parl. 37-I (2007-2008) – Nr.1
- Bespreking en gedachtewisseling in parlementaire commissie met minister, 23 oktober 2008, Stuk VI. Parl. 37-I (2007-2008) – Nr.2 en Nr. 3
- Opvolgingsonderzoek (lopende): aandacht voor nieuw stelsel

3 Bevindingen mbt visitaties

1. Samenstelling en onafhankelijkheid
visitatiecommissies
2. Gehanteerde normen door commissies
3. Werkzaamheden van commissies
4. Oordeelsvorming door commissies

3.1 Bevindingen mbt visitaties

Samenstelling en onafhankelijkheid visitatiecommissies

- Erkenningscommissie beoordeelt onafhankelijkheid
- Geen beïnvloeding van VLIR of VLHORA, wel risico bij secretaris (geen onafhankelijkheidsverklaring)
- Beperkte internationale samenstelling
- Niet altijd student aanwezig
- Evaluatiedeskundigheid?
- Bij academische opleidingen: te eenzijdig academische samenstelling commissie

3.2 Bevindingen mbt visitaties

Gehanteerde normen door commissies

- Accreditatiekader; visitatieprotocol: onderwerpen, facetten en criteria
- Domeinspecifiek referentiekader: te algemeen, te weinig internationaal, te weinig vooraf afgetoetst bij de opleidingen
- Overmatige benchmarking

3.3 Bevindingen mbt visitaties

Werkzaamheden van commissies

- Belang van zelfevaluatie rapporten: in praktijk bruikbare rapporten, maar toch te beschrijvend, te lijvig, te weinig uitgesproken...
- Beperkte tijd ter plaatse (enkele dagen): nog te weinig gericht op onderwijskundige realiteit en inhoud, te veel op procedures en processen, te gestuurd door opleiding

3.4 Bevindingen mbt visitaties

Oordeelsvorming door commissies

- Vierpuntschaal per facet: onvoldoende, voldoende, goed en excellent
- Onduidelijke oordeelsvorming (facetten en onderwerpen wegen niet even zwaar door)
- Te beperkte onderbouwing van oordelen

4 Spanningsvelden

1. Processen/procedures >< inhoud
2. Onderbouwde oordeelsvorming >< redelijke kosten
3. Verbeterfunctie >< verantwoordingsfunctie
4. Peer review >< externe autoriteit

4.1 Spanningsvelden

Processen/procedures >< inhoud

- Te weinig aandacht voor onderwijskundige realiteit, voor inhoud
- Nieuw stelsel:
  - Onderscheid instellingsreview/opleidingsaccreditatie
  - Beperkt aantal vragen bij opleidingsaccreditatie, gericht op inhoud
  - Bijwonen lessen, onderzoek eindwerken

4.2 Spanningsvelden

Onderbouwde oordeelsvorming >< redelijke kosten

- Administratieve last is groot
- Anderzijds: onderbouwde oordeelsvorming vraagt inspanning
- Nieuw stelsel:
  - Opdeling instellingsreview – opleidingsaccreditatie
  - Beperkt aantal vragen
  - Zelfevaluatie rapport
  - Accreditatie zonder visitatie?

4.3 Spanningsvelden

Verbeterfunctie >< verantwoordingsfunctie

- Voorzichtige formuleringen in zelfevaluatierapporten
- Stelsel sterk gericht op minimum kwaliteitsvereisten
- Geclusterde visitaties: benchmarking mogelijk
- Nieuw stelsel:
  - Excellentie?
  - Benchmarking?

4.4 Spanningsvelden

Peer review >< externe autoriteit

- Geen onderwijsinspectie in Vlaanderen
- Rol NVAO beperkt
- Nieuw stelsel:
  - Bij opleidingsaccreditatie: meer nadruk op peer review (inhoud)
  - Sterkere rol NVAO (verschil Nederland-Vlaanderen)
  - Plaats VLIR en VLHORA (VLUHR)?

4 Conclusie

- Hoe effectief is het kwaliteitsbewakingstelsel?
- Oordeel is vrij positief, maar licht ondermaatse opleidingen kunnen toch worden geaccrediteerd
- Incident in Nederland
- Verschillen tussen Nederland en Vlaanderen nemen toe